

ÉPÍTŐ IPAR

MŰSZAKI HETILAP.

Az Építőmesterei képzésért szervezett Bizottság

és

a Budapesti építőmesterek, kőműves-, kőfaragó- és ácsmesterek Ipartestületének
HIVATALOS LAPJA.

TARTALOM:

A „Mester” szobra. — I. Magyar Országos technikus kongresszus.
— Krónika. — Vegyesek. — Fővárosi ügyek. — Pályázatok. —
Versenytervezések. — Hirdetések.

A „Mester” szobra.

Szinte hihetetlen!

Visszatért közibénk, ismét fegyvert ragadott a régi, kipróbált harcos, kezébe vette tervlapját, körzőjét és — gondolkodik. Gondolkodik azzal az átható, nyugodt és mégis ideges tekintetével, azzal az állhatatossággal, mely életében jellemezte.

Ott áll egyik leggyönyörűbb alkotása előtt, átellenében a Várbazárnak, árnyas fák környezetében, a Lánchíd felé fordulva.

Vajjon mire gondol? Tán csak nem akar változtatni a Lipótvárosi templom, a melynek alaprajz-körvonalai a tervlapon láthatók? De hátha neki még nem elég jó az, a mit mi gyönyörűnek ítélünk. Hiszen ilyen volt ő teljes életében, soha nem ismert nyugalmat, mindenha előre tört ifjut megszegyenítő fiatalos ambícióval és tetterővel. Tanult holta napjáig, s nem nyugodott, míg új művével túl nem szárnyalta előző alkotását, ily formán versenyre kelve legméltóbb versenytársával: önmagával.

Ybl Miklós egyike volt azoknak, a kik önmagukból merítették a bámulatos haladásra való képességüket, a kiknek nem volt odaadóbb tanítómesterük és kérelhetetlenebb bírálójuk önmaguknál. Ha a bérházak és paloták végtelen sorát nézzük, a melyet Ybl Miklós tervezett, mekkora nagy ellentét a korábbi és későbbi alkotások művészi értéke között! és mégis oly fokozatos a művészetének fejlődése, a mely a keletkezésük sorrendjében közelebből tanulmányozott épületeken kifejezésre jut, hogy mindnyájunkat önkéntelenül a legnagyobb tiszteletre készített már csak maga az energia és a művészetért való határtalan lelkesedés, a mik nélkül ily következetesen folytonos emelkedés el sem is képzelhető.

Bárha szabadon felosztható örökség gyanánt vennék építészeink ezt a lelkesedést, jutna belőle és maradna a jövőendő nemzedéknek is. Manapság ritka madár az idealizmus és...

De úgy veszem észre, hogy rosszul teljesítem a tudósítói tisztelet, a mely elől pedig nem szabad kitérnem, ha mindjárt el késem is vele a napilapokkal szemben.

*

Kedden, f. é. szeptember 8-án, kisasszony napján, ünnepe volt a természetnek, a mely napsugaras, ragyogó diszt öltött; kettős ünnepük volt a magyar technikusoknak, akik az első orsz. magy. technikus-kongresszuson méltóság-teljesen leplezték le a műszaki testületünkkel szemben annyira igazságtalan társadalmat és ugyanekkor leplezték az első emlékszobrot, a melyet magyar technikusnak emelt a hálás társadalom.

Néhány évvel ezelőtt még jámbor óhajtnak tekintették néhány kezdeményező technikusnak azt az akcióját, a mely halhatatlan Ybl Miklósunk emlékét hirdető szobor felállítását célozta.

S ime, a lelkes buzgalom visszhangra talált, alig volt a magyar műszaki karnak oly tagja, a ki kisebb-nagyobb összeget örömet ne áldozott volna az Ybl-szobor javára,

s csakhamar összegyűlt az az összeg, a mely egy szerényebben dimenzionált szobor létesítését lehetővé tette.

A szobor-pályázaton kitüntetett Kallós Ede-féle sikerült ülőszoborral és a Vasadi Ferenc kisebb igényű ugyan-csak ülő szobrával szemben Mayer Ede mintázatát fogadta el megvalósításra a szoborbizottság, első sorban azért, mert a mester álló szoboralakja leghivebben tükröztette vissza az élő Ybl Miklós egyéniségét.

A végrehajtáskor nem is maradt meg e mintázatból egyéb, mint maga a megörökítendő alak, míg a talapzat építészeti megoldásának teljes megváltoztatásáról a végleges talapzat tervezője, Györgyi Géza építész gondoskodott, a ki, mint a mesternek sok éven át volt kitűnő munkatársa és tanítványa, szinte predesztinálva volt rá, hogy Ybl Miklós képmását saját tervezetű piedesztálra emelje.

Ez a piedesztál a maga egyszerűségében és igénytelenségében finom érzékre valló mű, a mely tökéletes összhangban van a szobornak komoly egyszerűségével s rajz, valamint architektúrája tekintetében magára a Mesterre, a tőle megszokott műidomzatra emlékeztet. Az almási kőből készült talapzat alaprajzát négyzetes, egyszerű renaissance párkány koronázza, és meglehetősen szigorú barok-tábla díszíti, ez egyszerű felirattal „Ybl Miklós 1814—1891.”

Noha az emlékmű csak mintegy hat méter magasságu, mégis méltó volt reá, hogy királyunk képviseltesse magát a leleplezésén.

A halhatatlan mester dicső emléken kívül méltóvá tette erre minden egyszerűsége mellett ízléses volta. Szinte örvendek azon, hogy több pénz nem állott rendelkezésre, s hogy nem kaptunk oly monstruozus szobrot, a minők fővárosunk néhány — igaz, hogy éppenséggel nem sok — parkocskáján mutatják félelmetesen rossz arányaikat.

A reggeli 9 órára kitűzött leleplező ünnepélyhez már kora reggel készülődött a budai közönség, melynek szeméi elől a négy póznán függő vászon takarta el a ujonnan született műalkotást. A király ő felségét József főherceg képviselte, a ki főudvarmestere kíséretében pontosan érkezett meg és a kinek Hieronymi Károly az ünnepély végén bemutatta Neß Béla, Hauszmann Alajos Lechner Lajos, Czigler Győző, és Györgyi Géza építészeket mint a szoborbizottság tagjait.

A kormányt a miniszterelnök, továbbá a kultusz- meg a honvédelmi miniszterek s a honvédelmi államtitkár képviselték, a katonaság soraiból ott volt Lobkovitz herceg és sok tábornok.

Szaktársaink közül több kiválót láttunk a megjelentek közt. A Budai dalárda a Szózat eléneklésével végezte be az ünnepélyt, melynek folytatásaképpen Hieronymi Károly v. b. t. tanácsos, lelkes szaktársunk a betegsége miatt távol maradt Hollán Ernő altábornagy (a végrehajtó bizottság elnöke) helyett a következő ünnepi beszédet mondotta:

Császári és királyi Főnség, főmagasságú Főherceg úr!
Mélyen tisztelt gyülekezet!

A szobor-bizottság elnökének, Hollán Ernő altábornagy úrnak betegsége folytán nekem jutott a megtisztelő

megbízás, hogy császári és királyi Főnségedet mély hódolattal üdvözöljem.

E szobrot Ybl Miklósnak a kortársak hálás elismerése és pályatársainak, barátainak kegyelete emelte. Azok között az építészek között, kik az 1867. óta alkotott nagyszámú magán- és középületekbe művészi szellemüket leheltek, az elsők egyike Ybl Miklós volt. Első volt ő nemcsak idő szerint, de első volt pályatársai között, kik őt szerénysége dacára, önként mesterüknek tisztelték, önként választott vezérüként követték. Első volt ő munkában is, melyet ritka mértékben bíró volt. Székes-fővárosunkban az építőművészet, a mint ezt a szemben látható palotasor, s a királyi lakhoz tartozó itt emelt épületek tanúsítják, 1867. óta rendkívül nagy lendületet vett, a melyhez némileg hasonlót csak abban a korban látunk, midőn az akkori Pest az árvíz után cs. és kir. Főnséged dicső emlékezetű atyjának különös pártfogása mellett újra felépült. A mostani új korszakban nemcsak magánépületek, hanem a középületeknek is nagy száma emelkedett, s ezek méltó tért nyitottak Ybl Miklós művészi ihletének és genialis alkotásának. Kezének nyomai ezeken is, azonkívül számos magánépületen láthatók.

A főthi templom, a ferencvárosi templom, a lipótvárosi templom, az Opera, a Vámház, a várkerti építkezések s a Margitsziget csodás szép épületei hirdetik az ő művészi dicsőségét. A későbbi utókorban, a midőn most sok fontosnak látszó eseménynek még emléke is letűnt, az ő művészi alkotásai fogják a mai kornak egyik jellemvonását szolgáltatni; annak a szerény munkásnak, a ki sem hadvezér, sem államférfiu nem volt, a ki nem gyakorolt kortársainak sorsára döntő befolyást, annak fogja a mai nemzedék azt a dicsőséget köszönni, melyet a művészetek szeretete és istápolása mindenkor szerzett.

Művészi alkotásain kívül érdeme az is, hogy minden kezdő tehetségnek támasza, a kortársaknak hű barátja volt, a ki érdemeiket mindig elismerte, kiknek számára tanácsa mindenkor rendelkezésre állt. Úttörő művész volt, a ki a körülötte szeretettel csoportosulóknak kijelölte a haladás ösvényét. Jellemének nemes vonásai kortársainak emlékében elmosódní soha nem fognak. Az eszme, hogy ennek a férfúnak szobrot emeljünk, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet lelkes tagjaitól indult ki. Hogy ez az eszme valósulást nyert, a kezdeményezőkn kívül köszönjük a főváros lelkes közönségének, mely nemcsak jelentékeny összeggel járult a szobor-alaphoz, hanem a szobor-bizottságban kitűnő képviselőivel is közreműködött; köszönjük a Képzőművészeti Társulatnak és a Közmunkák Tanácsának, köszönjük, hogy nemcsak anyagi hozzájárulással támogatták, hanem az előkészítő munkák körül szellemi közreműködésükkel segítették elő ügyünket. Nekik, a szobrásznak, a ki egész odaadással és lelkesedéssel érvényesítette legjobb tehetségét, az öntödének, az iparosoknak, a kik önzetlenül közreműködtek, ez ünnepélyes alkalommal mondok a végrehajtó-bizottság nevében köszönetet. Hódolatteljes tisztelettel kérem már most cs. és kir. Főnségedet, méltóztassék megengedni, hogy a szobrász lebonthassa a leplet, mely művét eltakarja.

Ekkor József főherceg így szólt: „Ő császári és apostoli királyi Főlsége megbízásából örömmel adom meg az engedélyt az emlékmű leleplezésére“.

E pillanatban lehullott a lepel s az egész közönség kalapját levéve, hangos éljenzéssel fordult a napsugárban ragyogó szobor felé. Az éljenzés után Hieronymi így folytatta beszédét:

E szobor előtt, mely híven idézi föl alakodat, rójjuk le immár Ybl Miklós a kegyelet, tisztelet és szeretet adóját, melylyel életedben irányodban, most már emléked iránt viseltetünk. Mi, kik téged személyesen ismertünk,

tudjuk jól, hogy soha sem kerested a kitüntetését. Tudjuk jól, hogy távol volt tőled a gondolat, hogy neked, emlékednek szobrot emeljünk. Legyen tehát a szobor, mely emlékedet ércben örökíti meg, a fiatal művészeknek az, a mi életedben a te példád volt nekik. Lelkesítse a fiatal művészeket arra, hogy azzal az önzetlenséggel, művészetüknek azzal a szeretetével és azzal az igaz ihlettel, mely nem babérért dolgozik, hanem alkotja a szépet önmagáért, ebben a szellemben, a Te szellemedben törekedjenek a halhatatlanság babérjáért.

És most engedje meg cs. és kir. Főnséged, hogy ő csász. és apostoli királyi Főlségének, Királyunknak és Urunknak legmélyebb hódolatteljes hálaikat rójjuk le, hogy hazai építőművészetünk emlékszobrának leleplező ünnepét legmagasabb részvételével felejtethetlenné tenni kegyeskédett; hogy továbbá hálás köszönetet mondjunk cs. és kir. Főnségednek, ki ma főlséges Urunk képviselőjében szerény ünnepünknek fejedelmi fényt adni kegyeskédett. A fejedelmi részvét ezen tényei új erőfeszítésekre fogják ösztönözni azokat, kik ennek a mai ünnepélynek részesei voltak. Mély köszönetünket fejezzük ki a magyar kormány tagjainak, a közös hadsereg és honvédség tábornokainak, tisztjeinek, a mélyen tisztelt közönségnek, kik ez ünnepélyen résztvenni szívesek voliak.

Éljen a király, éljen József főherceg úr ő Fensége!

A lelkes éljenzések csillapultával N e y Béla, a végrehajtó bizottság előadója olvasta föl a következő

BIZOTTSÁGI JELENTÉST

„Főnséges császári és királyi Főherceg úr!
Tisztelt gyülekezet!

A mikor Ybl Miklós 1891 január 22-én meghalt, fájdalmas megdöbbenéssel fogadta e hirt a magyar társadalom minden művelt rétege; de legfájdalmasabban érintette az építő művészek karát, a mely nemcsak a nagyrabecsült, kortársat, hanem elismert mesterét és önként, soha senki részéről meg nem tagadott és kétségbe nem vont vezérét vesztette el a Megdicsőültben.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet mű- és középítési szakosztályainak kebelében Czigler Győző, mindjárt a le-sújtó veszteség legelső benyomása alatt kifejezést adott ama, tényleg közönhajtásnak bizonyult gondolatnak, hogy Ybl Miklósnak, az ekkoráig legnagyobb magyar építőművésznek, a főthi templom, a dalműszinház s a Lipót-templom nagynevű alkotójának, s a királyi várpalota és annyi más, századoknak szánt épületmű lángeszű tervezőjének, a székes főváros területén, a melynek nagygyá és széppé tétele körül, művészi működése eredményeiben elenyészhetetlen nyomokat hagyott, mint a hazai kultúra egyik legkiválóbb harcosának: szobrot emeljünk!

Az eszmét a magyar mérnökök és építészek egész egyesülete egyhangú lelkesedéssel a magáévá tévén, az csakhamar és pedig a művelt társadalom minden körében, oly kedvező fogadtatásra lett, hogy a megalakult szobor-bizottság már 1891 május 11-én végrehajtó-bizottságot küldött ki a kebeléből, a melynek a szobormű létesítését tette közvetlen föladatavá s mely bizottság ugyancsak 1891 május 27-én Hollán Ernő cs. és kir. altábornagy és val. belső titk. tanácsos elnöktele alatt megalakult és haladéktalanul megkezdhette működését.

Az elhunyt művész szaktársain kívül: a székes-főváros közönsége, az Orsz. magy. Képzőművészeti Társulat, a királyi palota építő-bizottsága s más legelőkelőbb testületek, valamint a közélet legkiválóbbjaihoz tartozó egyesek is, oly bőkezű adakozásokkal fejezték ki a M e s t e r géniusza és emléke iránti kegyeletet tiszteletüket, hogy a szobormű létesítéséhez szükséges anyagi eszközök aránylag rövid idő alatt biztosítva voltak s a végrehajtó bizottság 1894. évi február 11-én tartott üléséből szobrász-művészeti pályá-

Ybl Miklós szobra.

zatot hirdetett: az Ybl alakját éreben megörökítendő szobor mintájának megfogalmazására.

Az 1894 május 21-re megállapított határidőig Spályamű érkezett be, s a Hollán Ernő, Gerlóczy Károly, Czigler Győző, Lechner Lajos, Ney Béla, Országh Sándor, Thán Mór és Zala György tagokból állott bíráló-bizottság a Mayer Ede művész polgártársunk vázlatát jelölte ki olyanul, a melynek alapján, kellő átdolgozás után, a célnak és a művészi igényeknek is megfelelő szobormű alakítását remélte, míg a két másodrendű díjat Kallós Edének és Vasadi Ferencnek ítélte oda.

S ezzel megindult az eszme megtestesítésének a munkája.

A szobor helyéül a végr.-bizottság részéről kiszemelt területet a székes-főváros hatósága, 25,713/1894. III. sz. a. kelt határozatával, hazafias készséggel bocsátotta a bizottság rendelkezésére, később pedig 36,601/1895. III. sz. a. a szabályszerű törvényhatósági építési engedélyt is kiadta; de mivel a szobor alapzata részben ama square-be esett, a mely a királyi várpalota várkapitányságának birtokában, annak gondozása alatt áll, megkeresés volt intézendő: egyfelől a várkapitánysághoz, másfelől a királyi várpalota építő-bizottságához, a szoborműnek e helyen való fölállítására iránti beleegyezésük kieszközölése végett; s miután a várpalota építő-bizottsága beleegyezését 105/1894. sz. a. készséggel megadta, a várkapitányi hivatal pedig 1894. nov. 12-én szintén arról értesített, hogy Ő. cs. és apostoli királyi Főlsége főudvarmesteri hivatalának 1894. febr. 27-én 1509. sz. a. kelt végzése szerint, a szobor tervezett fölállítása ellen semmi észrevétele nincs, a helyre vonatkozó összes nehézségek el voltak hártva, s az alapvetés munkái már 1895 nyarán foganatosítottak is.

Az építő-munkákat Györgyi Géza művezető építész felügyelete alatt és utasításai szerint végezték, a kinek művészi ónja teremtette meg egyszersmind a szobor-talapat idomait is; a foganatosítást pedig a következő cégek eszközölték, u. m.

A szobornak és a koszorúnak broncha öntését és cizellázását a Schlick-féle vasöntő és gépgyár-részvénytársaság:

a kőműves és elhelyező munkákat a Holtzspach A fiai cég,

a kőfaragó munkát a Ney Ede és tsa cég,

a vasműves munkákat pedig Jungfer Gyula vasműves vállalta el és végezte, a végr. bizottság teljes megelégedésére.

Nem hallgatható el ezúttal annak a fölemlítése sem, hogy a vállalkozó cégek mindegyike, azonfölül, hogy külön-külön lényeges módon hozzájárult a szobormű költségalapjának megteremtéséhez, vállalkozásában is kifejezést adott az elhunyt mester emlékének művészi megörökítése iránti kegyeletes áldozó készségének.

A jelentés fölolvása után Ney a következő szavakkal adta át a szobrot a székes-főváros képviselőjének:

S íme készen áll az emlék, a mely századokon át hirdetni fogja az Ybl Miklós kimagasló művészi egyéniségének és több, mint félszázados működésének félre nem ismerhető jelentőségét; de hirdetni fogja egyúttal azt is, hogy állami létünk ezredéves ünnepének idejében: a képzőművészetek mestereit is képes volt már méltányolni a magyar!

És most a székes-főváros hatóságának tisztelt képviselőjéhez fordulok, s az Ybl-szoborbizottság nevében ünnepélyesen fölkérem, hogy e szobrot, a melyet az elhunyt nagy-mester emléke iránti tiszteletünk és kegyelet-érzésünk emelt, a székes-főváros birtokába és tulajdonába átvenni s azzal a gondossággal, a melyet az Ybl emléke, különösen e város közönségétől, méltán megérdemel, ápolni és gondozni méltóztassék.

Az Ő emléke élni fog sziveinkben, és élni fog művei-

ben, mert a „kövek beszélnek“; de ez az emlékű, a melyet Nevének állítottunk, nekünk is megszerzi az utánnunk következő nemzedékek böcsülését, jelzője lesz a magyar székes-főváros mai kulturfejltségének, s korunk építőművészeti fölvirágzásának állandó tanúsága marad.

Ügy legyen!

Erre Gerlóczy Károly hely. polgármester tartotta a következő beszédet:

Császári és kir. Főherceg Úr!

Mélyen t. ünneplő közönség!

A hozzám intézett fölhívásnak készséggel teszek eleget és átveszem e szobrot a székes-főváros tulajdonába. A midőn azonban ezt teszem, szükségét érzem annak, hogy azon igaz tiszteletnek, azon kegyeletes érzelmeknek kifejezést adjak, a melyeket a székes-főváros összes lakossága Ybl Miklós iránt mindenkor érzett. Ha ez az emlékmű nem létesül, még akkor is Yblnek, a legnagyobb magyar építőművésznek alkotásai érenél marandandóbb emlékezetet hagytak volna hátra és érenél marandandóbban hirdetik az ő dicsőségét, nagy érdemeit. De Ybl Miklós nemcsak építőművész volt, hanem a közügyek terén, különösen a főváros ügyeiben olyan tevékenységet fejtett ki, a melyért őt méltán egy külön szobor is megilletné. Magyarország székes-fővárosának emelkedése építészeti szempontból Ybl Miklós nevével szorosán össze van fűzve. Harminc éven át volt tagja a főváros törvényhatóságának. Ezen harminc év alatt nekem szerencsém volt az ő működését úgyszólván egész napokon megfigyelni. Láttam az ő bámulatos szorgalmát, láttam, hogy izlésével, tudásával miként adott irányt építészeti, művészeti szempontból a főváros köz-és magánépítkezésének, láttam azt az önfeláldozó áldozatkésztséget, a melylyel a főváros érdekében hozzáintézt minden fölhívásnak a legnagyobb készséggel eleget tett. Nem volt olyan, nagy fáradsággal járó, nem volt olyan fontos ügy, a melyben Ybl buzgósággal nem járt volna el, de nem volt soha olyan csekély ügy, a melyen eljárni tekintélyen alul tartotta volna. Az ő szerénysége minden képzeletet fölülmúlt. Saját egyéniségéről, saját műveiről mindig mélyen hallgatott. A közügyek terén olyan férfiú volt, a kit méltán állíthatunk a jövő elé mintaképül. Míg élt, a főváros közönsége büszke volt arra, hogy őt polgárai közé sorozhatta, halála után mindenkor kegyeletes emlékezettel lesz iránta.

És most ezen ünnepélyes alkalomból a székes-főváros körül szerzett halhatatlan érdemeit nemcsak ez emlékszoborban kívánja a főváros közönsége megörökíteni, hanem saját szívében is.

Ezekután, mélyen t. ünneplő közönség! ünnepélyesen kijelentem, hogy azt az emlékművet, ezt a szobrot, a melyet a főváros nevében ma megkoszorúztam, a székes-főváros birtokába és tulajdonába átvén, azt mindenkor olyannak fogja tekinteni a székes-főváros közönsége, a melyet ápolni, fentartani, az utókornak megőrizni legkedvesebb kötelességének fogja ismerni.

Végül engedje meg mélyen T. ünneplő Közönség! hogy a főváros nevében is hálás köszönetemet nyilvánítsam mindazoknak, a kik e szép emlékművet oly rövid idő alatt létesítették és alkották.

Ezután Hieronymi K. bemutatta József főhercegnek a mester családtagjait, a szobor művészt és előállítóit. — Végül a dalárda a Himnusz elénkelésével berekesztette az ünnepélyt.

Tíz óra felé harsány éljenzéssel búcsúzott a diszes nagy közönség az elrobogó főhercegtől.

A technikusok hada is megindult, legnagyobb része a fővámteri hidon keresztül, ily formán pótolva a kongresszus előző két napjának mulasztását, a melyet az

előre nem sejtett alaposságú szakosztályi tanácskozások okoztak.

A meghívott közönség elvonulása után a kordon kínai fala leomlott és a künrekedtek foglalták el a notabilitások helyeit.

Egyik nagyszakállú, fülbevalóval ékeskedő úr hamisítatlan ferencvárosi dialektusában mondja el megjegyzését, a melyet talán nem lesz érdektelen megörökíteni:

— Éppen olyan félvállasan áll itt, mint a hogy csaknem nap-nap után láthattam; nem merném most megzavarni csöndes gondolkozásában, mert bizony földhöz vágná cilinderét s csak aztán felelne.

Önkéntelenül kerestem szememmel a szobron a jelzett prózai ruhadarabot és siettem megnyugtanni a népies kritikust, hogy ennek az Ybl Miklósnak nem mozdul már meg a keze, — fájdalom — ez a kéz nem fog már többé alkotni.

M—ci.

I. Magyar Országos Technikus Kongresszus.

A millenniumi esztendő számos intézménynek és intézetnek alkalmat adott, hogy kimutassa, hogy a magyar nemzet ezer éves fönnállásában, kulturájában mily föladat jutott neki, és hogy mekkora osztályrészt vindikál magának a magyar nép haladásából.

Nem akarjuk kisebbiteni senkinek: sem néposztálynak, sem társadalmi osztálynak az érdemeit, de ha higgadtan, tárgyilagosan szemlélve, fölbeesüljük azt, a mi egy ezer év alatt itt, a Kárpátok övezte földön történt, lehetetlen, hogy az egész világ ne mondja: az oroszlan-rész a technikusé. Mert ha kulturánkban kivennők mindazt, a mit e földön az utolsó félszázadban a technikus művelt — így mondá körülbelül a kongresszus egyik illusztris előadója — akkor sivár és kietlen szomorúság maradna csak. Persze, hogy ez utolsó évszázadban az egész világra a technikus nyomta rá a maga billogát, de ez ne csökkentse a magyar technikus önértékét, mert a magyar kultúra az ő keze munkájának viseli nyomait, ebből az országból ő csinálta azt, a mi.

S ez a fenkölt érzés fog el bennünket, midőn az I. országos technikus kongresszusra és az ő lefolyására gondolunk.

Méltó volt a munkája ama társadalmi osztály tanultságához és tudományosságához, méltó volt az uralkodó hangulat amaz osztály műveltségéhez, és méltó volt egész lefolyása ez osztály nagyszabású állásához és morális súlyához. Hozzájárult az elnökök (első sorban: Hieronymi Károly, azután Hollán Ernő, Ludvig Gyula és Czigler Győző) egyénisége; az előadók: Liphay Sándor, Miklós Ödön stb. személyisége, a helyiségek (Képviselőház és Müegyetem) nem köznapi fontossága, s végül az egész technikus kar komoly magatartása.

A következőkben rövid képet akarunk adni a lefolyt napokról, a végből, hogy hirt vegyenek az egészről amaz olvasóink, a kik a kongresszuson részt nem vettek és a végből, hogy lapunkban megrögzítsük a történetek emlékét.

Első nap, szept. 6-án, d. e. 9 órakor.

Hieronymi Károly díszelnök a következő nagyszabású beszéddel nyitotta meg a kongresszust:

Kedves szaktársak! Örömmel üdvözlöm önöket, mint az első országos magyar technikus kongresszus tagjait. A kongresszus tagjainak nagy száma, a mely a tegnapi estig történt bejelentésekkel a kilencszázat elérte, világos és szembetűnő bizonyítéka annak a nagy érdeklődésnek, a melylyel a kartársak a technika iránt viseltetnek és tanúsága ama büzgalomnak, a melylyel mindent felkarolnak, a melyről hiszik, hogy ügyeiket előbbre viszi. A kongresszus ezredéves ünnepünk alkalmából hivatott egybe.

A midőn az ország a honfoglalásnak és az állam fennállásának ezredéves ünnepségét üli, felidézzük magunkban a multak emlékeit, megemlékezünk a harcoknak, a viszontagságoknak és sajnos, az ezek által olyan gyakran megszakított békés munkának sok jelenségeiről, a melyek megalkották a mai Magyarországot. Hálásan emlékezünk meg az ősök erényeiről, lángoló hazaszeretetéről, viszontagságaikról, politikai bölcseségükről és példájukon lelkesedve, igyekezünk erényeiket követni, szenvedéseiken okulni és arra törekszünk felhasználni a mostani békét, nyugalmat, hogy az ország szellemi és anyagi fejlődésén munkálkodjunk. (Éljenzés.)

Mert az anyagi fejlődésen dolgozni kötelességünk. Kötelességünk az országnak, a nemzetnek jólétét emelni. Anyagi jólét nélkül nem leszünk képesek fentartani az államot; szegény ország, szegény nemzet, nincsen biztosítva az idők viszontagságai ellen, nem képes fentartani önállóságát, függetlenségét, állami létét. (Helyeslés.) Az anyagi fejlődésre irányzott ezen munkának majdnem minden ágában a technikának és a technikusnak igen nagy a feladata. Mezőgazdaságunk, a mely dacára a rajta neheződő válságos viszonyoknak, nagy haladást mutat s mezőgazdasági termelésünk, a mely igen nagy arányokban fokozódik, ezt nagyrészt a vizszabályozásoknak köszönheti, a melyek nagy területeket szabadítottak fel. Hogy az ország nagyon is egyoldalú termelése egészséges alapokra helyeztettek, nagy erőfeszítéseket teszünk az ipari munkásság előmozdítására, a mi lehetetlen lenne a technika és a technikus közreműködése nélkül. A vasutak teszik lehetővé, hogy a mezőgazdaság és az ipar termékei, a melyek ezelőtt szűk körök fogyasztására szorultak, most a világpiac számára hozzáférhetővé tétettek. A vasút segítségével a vidék a nyers anyagok tömegével láthatja el magát és a vasutak teszik lehetővé, hogy a feldolgozott termékek olcsón és gyorsan mindenhová elszállíthatók. S a vasutak, a melyek természetesen a mezőgazdaságnak és az ipari termelésnek csak segítő eszközei, bámulatos alkotásai a technikának. (Helyeslés.)

Országunk büszkesége, fővárosunk mai jelentőségét a műépítészeti alkotásoknak köszönheti. Budapest azok nélkül a monumentális építkezések nélkül, a melyek tervezőiket és alkotóikat halhatatlanokká teszik, nem birna mai jelentőségével.

Jogos önérettel mondhatom és mondhatjuk mindnyájan, hogy a mai Magyarország megteremtésében a technikának és a technikusoknak nagy és dicsőséges részük van. (Éljenzés.)

Feladataink a jövőben, meggyőződésem szerint, csak fokozódni fognak minden téren, de különösen a mezőgazdaság körül; mert éghajlatunk szélsőségei ellen a legjobb biztosíték a mesterséges öntözés Magyarországon, különösen azon a vidéken, a mely arra leginkább rászorult, az Alföldön a legkedvezőtlenebb stadiumban van még ma. A nagy Alföldnek öntözése úgy a szellemi munka, mint a tőke befektetése tekintetében nagyobb és terjedelmesebb feladat, mint volt az árvédelem, az Alföldnek a vízáradások elleni biztosítása és ennél technikusnak kell közreműködni. A mulasztásokat, a mik eddig történtek e téren, nem annyira a tőke, mint inkább az előmunkálatok hiányosságának vagyok kénytelen tulajdonítani. (Helyeslés.)

Másrészt közlekedési hálózatunk nagyon is egyoldalúan fejlődött.

Ma, a mikor jelentékeny vasúthálózat fölött rendelkezünk, közutaink különösen az Alföldön, a hol a szükséges anyag nem található helyben, a legkezdetlegesebb állapotban vannak; nagyon sok helyen a középkorra emlékeztető utaink vannak. Lehetetlen ezt az állapotot tovább tűrni; szükséges, hogy a sok helyütt hiányzó és másutt hézagos úthálózat kiépíttessék. (Helyeslés.)